

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-02-27

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson, f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och justitierådet Per Virdesten.

Nedsättning av en byggsanktionsavgift

Enligt en lagrådsremiss den 14 februari 2013 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Patrik Lidin, biträdd av departementssekreteraren Sara Benjamin.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

11 kap. 51 §

I paragrafen föreskrivs att tillsynsmyndigheten under vissa i paragrafen angivna förutsättningar ska ta ut en särskild avgift (byggsanktionsavgift). I den föreslagna lagtexten har orden "byggnadsverk eller" tagits bort, vilket motiveras med att det inte existerar någon EU-förordning som ställer krav på byggnadsverk. De skäl som åberopades för den nuvarande lydelsen torde fortfarande vara relevanta (se

prop. 2009/10:170 s. 330 och 345). Lagrådet anser därför att det saknas skäl att göra den här föreslagna ändringen i paragrafen.

Förslaget innebär vidare att det av paragrafen ska framgå att detta gäller "om inte annat anges i detta kapitel". Syftet med detta tillägg anges i remissen vara att ta bort den konflikt som i dag råder mellan 51 § och 55 §, enligt vilken en byggsanktionsavgift inte ska tas ut om överträdelsen har medfört att ett vite har dömts ut.

Den nuvarande konstruktionen ligger enligt Lagrådets mening i linje med en etablerad lagstiftningspraxis och stämmer väl överens med hur förhållandet mellan olika paragrafer brukar regleras. Det kan därför sättas i fråga om det är motiverat att göra denna ändring. Att i motiven slå fast att paragraferna står i konflikt med varandra väcker frågor om hur motsvarande situationer på andra håll i lagstiftningen ska tolkas.

11 kap. 53 a §

Paragrafen som är ny innebär att det införs en möjlighet att i ett enskilt fall sätta ned en byggsanktionsavgift. Enligt paragrafen ska en byggsanktionsavgift få sättas ned om avgiften inte står i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts. Vid denna prövning ska det särskilt beaktas om överträdelsen inte har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet eller om överträdelsen av andra skäl kan anses vara av mindre allvarlig art.

Som också framhålls i remissen innebär införandet av paragrafen delvis en tillbakagång till sanktionssystemet enligt den äldre plan- och bygglagen. Flera remissinstanser har också påpekat att kriterierna för när nedsättning kan ske är otydliga och riskerar att leda till en ojämn tillämpning över landet. Genom att föra in begreppen "uppsåt-

ligen” och ”av oaktsamhet” synes dessutom tillsynsmyndigheterna bli tvingade att i samtliga ärenden om sanktionsavgift göra de många gånger omfattande och tidskrävande bedömningarna av om uppsåt eller oaktsamhet föreligger. Enligt Lagrådets mening förändras därmed systemet med byggsanktionsavgifter i grunden.

Syftet med och motiven till den föreslagna regeln är relativt kortfattat beskrivna i remissen. Inte heller har eventuella alternativ belysts närmare. Det framgår t.ex. inte tydligt varför mer detaljerade och annorlunda utformade avgiftsbestämmelser inte skulle vara tillräckligt för att uppnå samma syfte som med den föreslagna regeln, inte minst som det upplysts att ett arbete pågår med revision av plan- och byggförordningen, där avgiftsnivåerna generellt kommer att sänkas. Med hänsyn härtill och mot bakgrund av de nackdelar som den föreslagna regeln för med sig är det inte möjligt att på det föreliggande underlaget bedöma om det är motiverat att göra en så grundläggande förändring av sanktionssystemet som förslaget innebär.

För det fall det ändå anses angeläget att nu införa paragrafen bör ordet ”endast” utgå ur lagtexten, eftersom det med hänsyn till den utformning bestämmelserna i 52 § nu föreslås få inte kommer att kunna råda någon tvekan om i vilka fall en sanktionsavgift får nedsättas.